

Chceš peníze? Ukaž vlastníka

DNES 6. 10. 2017

Příjemci veřejných peněz se od Nového roku budou muset svléknout. Ale jen nevěřejně.

Jitka Vilková
redaktorka MF DNES

Půl bilionu a více korun se v Česku ročně rozdělí ve veřejných zakázkách. Dalšíh více než sto miliard na dotacích z evropských fondů. Stát přitom v mnoha případech netuší, kdo stojí za firmami, kterým veřejné peníze posílá.

Permanentně hrozící střet zájmů má od Nového roku vyjasnit registr skutečných vlastníků. I ten je ale děravý a bude možné ho obcházet, varují kritici.

Chceš zakázku z veřejných peněz? Svlekní se do naha. Takový přístup zaujali Slovinci. Již zhruba dva roky tam musí všichni vítězové veřejných zakázek nebo příjemci dotací zveřejňovat vlastníkové strukturu v Registru partnerů veřejného sektoru. Firmy musí říci, které fyzické osoby za nimi stojí.

Český registr skutečných majitelů právnických osob bude nevěřejný a bude platit pro všechny firmy. Uvádět se v něm budou vlastníci, kteří mají více než 25procentní podíl v dané firmě. Budou to muset

doložit právními doklady, nicméně stačí rozdrobit vlastnictví na pětiny s majiteli v daňových rájích a skutečný vlastník zůstane utajen.

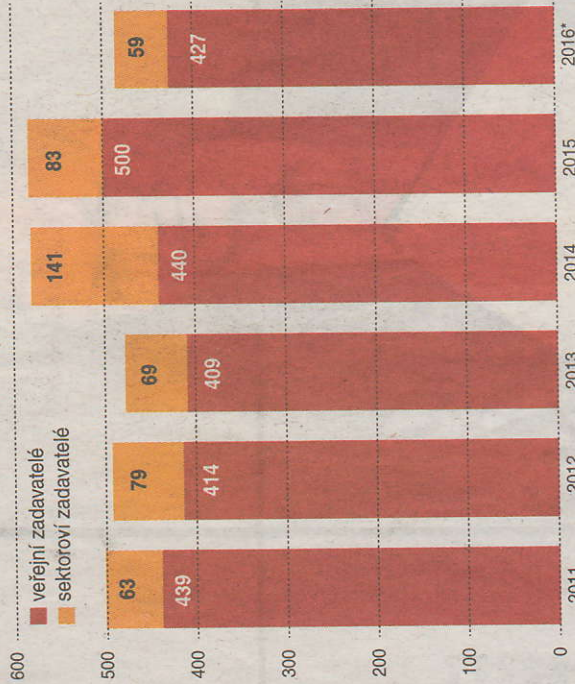
„Český rejstřík vlastníků se schválně v doslova tragické podobě. Informace tam budou často neověřitelné a hlavní firmy tam informace o vlastnících ani nebudou zveřejňovat. Vymahatelnost bude podobná jako u zveřejňování účetních závěrek ve sbírce listin,“ domnívá se Janusz Konieczny z Nadačního fondu proti korupci, který se podobný přístup jako na Slovensku snažil prosadit i v Česku.

U sousedů si tajemní vlastníci na veřejné peníze nesáhnu. „Nikdo se neodvážá tam konečného vlastníka nezveřejnit,“ tvrdí Konieczny. Rejstřík je veřejně přístupný a dají se z něj čerpat informace o českých firmách, které mají na Slovensku co do činnosti se státem. Například jsou v něm vidět vlastníkové struktury firem Karla Komárka, Daniela Křetínského či Pavla Tykace nebo dvacitka lidí, kteří tvoří donedávna utajenou strukturu stavebního obra Metrostav.

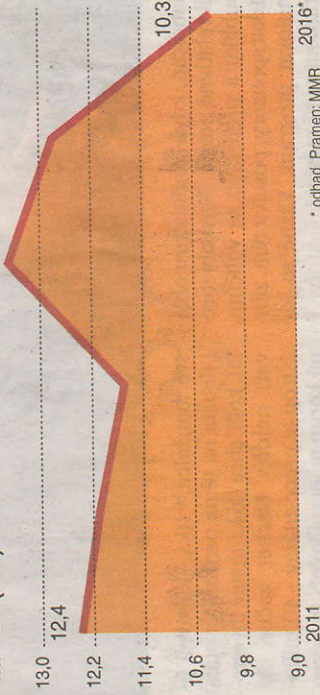
Toho využívají i společnosti obchodující s daty o rizikovosti firem. „Naši klienti to používají, když chtě-

Veřejné zakázky v Česku

Velikost trhu veřejných zakázek (v mld. Kč)

Podíl trhu veřejných zakázek na HDP (v %)

* odhad. Pramen: MMR

Fakta Český versus slovenský přístup

Česko Rejstřík skutečných majitelů právnických osob začne fungovat od 1. ledna 2018. Bude nevěřejný, přístup budou mít finanční instituce, vybrané státní úřady a orgány činné v trestním řízení. Za konečného vlastníka se zjednodušeně bude považovat fyzická osoba s minimálně 25% podílem ve firmě.

Slovensko Registr partnerů veřejného sektoru funguje od roku 2016, vznikl kvůli transparentnosti rozdělování veřejných peněz. Zapisují se do něj firmy ucházející se o více než sto tisíc eur. Je veřejně přístupný on-line.

Již vědět, kdo stojí za jejich obchodním partnerem, a máme i klienty ze státní správy,“ říká Jan Gikler, datový analytik společnosti CRIP, která provozuje a prodává databáze informací o firmách CRIBIS a také bankovní a nebankovní registr.

Nahlížet do českého rejstříku budou moci jen vyvolení: zadavatelé veřejných zakázek, poskytovatelé dotací, orgány činné v trestním řízení, Finanční analytický úřad (FAÚ) nebo banky a pojišťovny – ty kvůli dodržování pravidel proti praní špinavých peněz. Právě jim má rejstřík sloužit primárně. „Mnohdy je konečný vlastník doopravdy důležitý, abychom zjistili, komu fi-

nanční prostředky skutečně doputovaly,“ říká Libor Kazda, šéf FAÚ, jenž na finanční instituce v tomto směru dohlíží.

Řádově by ale mohlo jít až o desítky tisíc lidí. „Při takovém množství přístupu je nesmysl, že to není veřejné. Byla by lepší kontrola nad kvalitou dat a ušetrily by se tím náklady na IT zabezpečení,“ říká ekonom Jiří Skuhrovec z iniciativy Rekonstrukce státu a z akademického spolku EconLab.

Vložit do rejstříku své konečné majitele by v Česku v budoucnu měli všichni, kdo získají veřejnou zakázku či dotaci. „V zákoně o zadávání veřejných zakázek je už od loňska sice povinnost doložit skutečné vlastníky, ale ministerstvo pro místní rozvoj to řeší metodikou, podle které stačí dodat čestné prohlášení, že své vlastníky neznáte, a tím je povinnost splněna,“ říká Skuhrovec.

To se má změnit. „Zadavatelé zakázek nebudou po dodavatelích vyžadovat předkládání informací a dokladů, z nichž vyplývá vztah skutečného majitele a vybraného dodavatele, a tyto informace si zadavatelé z registru zjistí sami,“ říká Vilém Frček, mluvčí ministerstva

pro místní rozvoj. Podobným způsobem by to mělo fungovat i u dotací. Výklad, koho lze považovat za skutečného majitele, bude ovšem na ministerstvu financí. Kontrola nad tím, jestli vítěz zakázky nebo příjemce dotace nahlásil své vlastníky a splnil tak podmínky, zůstane neověřitelná.